

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. הבא על אשת איש מיתתו במה ואני אומר להם מיתתו בחנק ויש לו חלק לעולם הבא 1
- ב. נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים.....2
- ג. עם שאתך בתורה ובמצוות אל תוניהו.....3
- ד. יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה.....5
- ה. כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה ... הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה.....5
- ו. לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו ... אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו.....6
- ז. חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ... וחכמים מטמאין.....6
- ח. לא בשמים היא ... שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטות.....7
- ט. המאנה את הגר עובר בשלישה לאוין והלוחצו ... בשלישה.....7
- י. אין מערבין פירות בפירות אפילו חדשים בחדשים.....9

דף נט.

א. הבא על אשת איש מיתתו במה ואני אומר להם מיתתו בחנק ויש לו חלק לעולם הבא

אין לך ערוה בחנק¹ אלא אשת איש בלבד שנאמר (ויקרא כ פסוק י) מות יומת הנאף והנאפת ומיתה האמורה בתורה סתם היא חנק, ואם היתה בת כהן היא בשריפה ובועלה בחנק שנאמר (שם כא פסוק ט) וכת איש פהן פי תחיל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף, ואם היתה נערה מאורשה שניהם בסקילה שנאמר (דברים כב פסוק כג כד) פי יהיה נער בתולה מארשה לאיש וגו'. והוצאתם את שניהם אל שער העיר ההוא וסקלתם אתם

¹ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

בְּאֲבָנִים וְיָמְתוּ וְכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה מוֹת יוֹמְתוּ דְמִיָּהֵם בַּם הָרִי הֵן בְּסָקִילָה.

ב. נוח לו לאדם שיפיל עצמו לנכשן האש ואל ילכין פני ברבים

כבר התבאר במסכת סוטה דף י: אסור לאדם להכלים את ישראל² אפי' בינו לבין עצמו בין בדיבור בין במעשה³ ואע"פ שהמכלים את חבריו בדברים, אינו לוקה עליו ואינו בר תשלומין, עון גדול הוא⁴, ואין המחרף ומגדף לעם ומביישן אלא שוטה רשע וגם רוח⁵. אבל אם הלבין את פניו ברבים⁶, כבר כרתוהו רז"ל מעולם הבא ואמרו, המלבין⁷ את פני חברו ברבים – אין לו חלק לעולם הבא⁸.

² רמב"ם הלכות דעות פרק ו ה"ח חפ"ץ חיים בפתיחה לאוין י"ד

³ שו"ע הרב חו"מ הל' אונאה סעי' כ"ט

⁴ "ודע דלאו דלא תוננו וכו' עיקרו קאי אפילו אם המצטער אינו מתבייש על ידי זה רק צער בעלמא כמו שמצויר שם בגמרא בהרבה אופנים לא יתלה עיניו וכו' וכיוצא בזה. והלאו דלא תשא וכו' עיקר הלאו נאמר רק על שלא לבייש ובוודאי המבייש עובר ג"כ על ולא תוננו שהמתבייש מצטער ג"כ. והא דכתבה התורה להלאו דלא תשא עליו הטא, כדי למסמכיה לדין הוכחה, להורותינו דאפילו במקום תוכחה אסור לבייש". במ"ח שם י"ד

⁵ שו"ע חו"מ סי' ת"כ סעי' ל"ט

⁶ בשו"ע שם לא כתב ברבים דוקא אלא כל מלבין פני חבריו וכן לא כתב הרגיל בכך וז"ל שם "וכל המלבין פני אדם כשר מישראל בדברים, אין לו חלק לעולם הבא"

⁷ בר"ב על אבות פ"ג מ"א פי' "המתבייש פניו מאדימות תחלה ואח"כ מתלבנות. שהנפש יש לה ב' תנועות אחת להוין ואחת לפנים. וכשמביישין את האדם בתחלה הרוח מתנוועע לצד הוין כמי שמתמלא חמה ופניו מאדימות. וכשאינו מוצא טענה כיצד יסיר הכושה ההיא מעל פניו הוא דואג בקרבו ונכנס הרוח לצד פניו מפני הצער ופניו מתכרכמים ומתלבנים וזהו שאמרו (ב"מ נח, ב) בענין ההלבנה דאזיל סומקא ואתי היורא: ובתוי"ט שם "וי"מ דגרסינן והמאדים במשנה. וכן נמצא במקצת פירוש רש"י:"

⁸ ועיין בפנ"י בב"מ שם "ונראה לי דמהאי טעמא נמי יורד לגיהנם ואינו עולה דידוע דמה שאין נשמת האדם רשע נשרפת בגיהנם כתב התורת חיים בשם הזוהר משום דנשמה גופא נאצלה מתחת כסא הכבוד דכתיב ביה כורסוין שביבין דנורא והיא חלק אלוה ממעל מש"ה אין האש שולט בה לשורפה לגמרי, משא"כ בחטא זה דמלבין כיון דלפי דעתו סובר שלא נברא האדם בצלם אלהים דאל"כ לא הוי מחציף נפשיה כולי האי להלבין פני חבריו שהוא בכלל דבר ה' בזה כמ"ש התוי"ט לכך דנו הקב"ה מדה כנגד מדה שנשמתו נשרפת באש של גיהנם עיין בזה בתורת חיים:"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

י"א⁹ דהלבנת פנים ברבים היא מאיסורים דיהרג ואל יעבור ונוח לו שיפיל עצמו לכבשן האש וייהרג ולא ילבין פני חבירו ברבים וי"א¹⁰ דדינה ככל שאר איסורים שבתורה ומ"מ משום מידת חסידות נוח לו שיהרג ולא ילבין פני חבירו ברבים אפילו עושה¹¹ מעשה טוב וע"י זה באה בושה לחבירו אסור, וכמו שמצינו לאחד במר עוקבא שברח לתוך כבשן האש כדי שלא יתבייש העני בראותו מי נתן לו צדקה.

ג. עם שאתך בתורה ובמצוות אל תוניהו

י"א¹² דאין מצווין על אונאת דברים אלא ליראי השם. אבל מי שהופקר אצלו איזה איסור המפורסם לכל אין בו אונאת דברים¹³.

⁹ עיין סוטה י' ב' תוד"ה נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש "כדאמר בפ' הוהב (ב"מ דף נח:). כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלשה וחד מינייהו המלבין פני חבירו ברבים ואומר נמי (שם נט:). נוח לו לאדם שיבעול ספק אשת איש ואל ילבין פני חבירו ברבים מנלן מדוד ונראה האי דלא חשיב ליה (פסחים דף כה:). בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פקח נפש עבודת כוכבים וגילוי ערוות ושפיכות דמים משום דעבירת הלבנת פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות: "ובגרי"ז שם כתב על דברי תוס', אמנם לכאורה אין זו קושיא, דבג' עבירות דין הוא ליהרג ולא לעבור, אבל כאן אין זה הלכה כי אם מידת חסידות, אמנם נראה דהתוס' ס"ל דאי לא היה זה מדינא לא היה מותר להפיל עצמו וכו' ולכן קשה ליה למה לא חשיב ותירצו כנ"ל ורבינו יונה בשערי תשובה (שער ג' סי' קל"ט) כ' וז"ל: "והנה אבק הרציחה, הלבנת פנים, כי פניו יחורו וגם מראה האודם, ודומה לרציחה, ולכן ארז"ל לעולם יפיל אדם עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים, ולא אמרו כן בשאר עבירות המורות, אכן דימו אבק הרציחה אל הרציחה, וכמו שאמרו יהרג ואל ירצה, ולמדו זאת מתמר שנא' היא מוצאת, שאע"פ שהוציאוה לישרף לא גילתה שהיא הרה מיהודה, כדי שלא להלבין פניו". ע"כ. לפ"ז מתורצת קו' התוס', דהלבנת פנים אביזרא דשפ"ד, ולכן לא מנאיה בפ"ע.

¹⁰ ובמאירי באמת משמע דאינו אלא מידת חסידות לעולם יזהר אדם שלא להלבין פני חבירו ברבים דרך הערה אמרו נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים מנלן מתמר שנאמר היא מוצאת: וכ"נ דעת הרמב"ם מדלא הזכיר זה כלל ואע"ג דלרמב"ם בשאר מצוות אין רשאי למסור עצמו וא"כ איך אמרי' נוח לו לאדם וכו' ועיין בשו"ת שואל ומשיב בס' דברי שאול ויוסף דעת על יו"ד סי' שמ"ה דתי' דהרי בשפ"ד יהרג ואל יעבור משום סברא דמאי חזית דמא דידך סומק טפי וכו', ומכיון שהמלבין כשופך דמים הו"ל כהורגו, ושייך בו הסברא דמאי חזית דמא דידך כו' ולכך יהרג ואל יעבור. ומה שאמרו נוח לו לאדם, ולא אמרו שמחוייב לעשות כן, משום דבאמת מה שהחמירו במלבין כאילו שופך דמים, אינו שופך דמים ממש, רק כאילו שופך דמים, ולכן לא אמרו דרך חיוב אלא דרך רשות דלא הוי כמאבד עצמו לדעת, ואף לרמב"ם שהחמיר ע"ע מתחייב בנפשו, המלבין דהוי כשפ"ד רשאי להחמיר ע"ע. ועיין שו"ת יביע אומר ח"ו יו"ד סי' י"ג אות י"ב האריך בזה וכתב דלפי הרמב"ם אסור למסור עצמו ומה שמסרה תמר נפשה היינו משום דמותר לבן נח למסור עצמו על המצוות

¹¹ שו"ע הרב הל' אונאה סעי' כ"ט

¹² רמ"א שם סעי' א' בשם הנמקו"י

¹³ הח"ח בספר חובת השמירה בענין העשרה דברים, וכתב ביראים סימן קכ שאם הוא עבריין כמזיד אפילו בדבר אחד ולא עשה תשובה מותר להונותו בדברים. ובערוה"ש כתב שלרשע מותר להונות בדברים שמא עי"ז ישוב בתשובה, ולכן אם כוונתו לכך מותר, והח"ח בחובת השמירה שם כתב דדוקא בדבר שמפורסם לאיסור ואצלו הופקר הדבר, אבל סתם ישראל, כל שהוא בכלל ישראל יש עליו איסור אונאת דברים, ולא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ובזמן הזה שרבו¹⁴ הפוקרים בדת ובעוונותינו הרבים ירדנו פלאים ורוב המכונים ישראל אינם שומרי תורה ומצוות רח"ל רובם נידחים מרוח היהדות מילדותם ואפילו באותם שגדלו ברוח היהדות מ"מ כמעט שאין שייך בזמה"ז מצות תוכחה כדין שכמעט כולם נדחו ע"י הרחוב הקלוקל ולא הוכיחום בדרך המתקבל דהיינו לדבר בלשון רכה ולהבין עומק צרת נפשם ולכן אין דין רשע לקולא ושייך בהם דין אונאת דברים לכל דבר מלבד אם כוונתו ע"י אונאתו להשיבו בתשובה עי"ז¹⁵

ומי שמאנה את עצמו מותר להוניהו¹⁶ ויש אומרים¹⁷ שלא הותר אלא שמזלזל בכבוד עצמו, שלא נקרא עמיתך, שאינו בכלל בני הישוב ודרך ארץ וי"א שאם הונה אותך, אתה רשאי להונותו, כגון אם בא אדם רשע והתחיל להרשיע ולצער את חברו בדבריו הרעים לא חייבה תורה שלא יענהו¹⁸ השומע¹⁹ וזה מותר²⁰ רק בינו לבין עצמו אבל אסור לגלות הדבר לאחרים²¹.

הותר רק במינים, וכמו שאמר דהע"ה הלא משנאיך ה' אשנא ובתקומיך אתקומי, עיין שם (וכתב בשו"ת שבט הלוי ח"ה קונטרס המצוות סימן נא שתינוק שנשבה אינו בכלל מאנה את עצמו שיהא מותר להונותו).

¹⁴ חזו"א יו"ד סס"ב הליכות עולם הנ"ל עמ' מ"ד

¹⁵ ערוה"ש חו"מ שם

¹⁶ רמ"א שם

¹⁷ סמ"ע שם

¹⁸ שאי אפשר לו לאדם להיות כאבן שאין לה הופכים, ושיהיה בשתיקתו שוה למחרפים כמו למברכים, שבאמת לא צייתה התורה להיות האדם כאבן שותק, לכל, אבל תצוה שלא נתחיל להתקומט ולחרף, ובכן ינצל אדם מכל זה, כי מי שאינו מבעלי קטטה לא יחרפוהו כי אם השומים הגמורים, ואם יכריחנו מחרף להשיב על דבריו ראוי לחכם להשיב דרך נעימות ולא יכעס הרבה ויתנצל בפני השומעים מחרפיו וישליך המשא על המחרף, לפי שמותר לענות לכסיל כשם שהתירה התורה במחתרת להקדים ולהרגו, שאין ספק שלא נתחייב האדם לסבול נזקין מיד חברו, שיש לו רשות לינצל מידו

¹⁹ חינוך שם סמ"ע שם ס"ק ד וז"ל החינוך שם "ואם אולי יכריחנו מחרף מבני אדם להשיב על דבריו, ראוי לחכם שישב לו דרך סלסול ונעימות ולא יכעס הרבה, כי כעס בחיק כסילים ינוח, וינצל עצמו אל השומעים מחירופיו וישליך המשא על המחרף, זהו דרך הטובים שבבני אדם:

ויש לנו ללמוד דבר זה, שמותר לנו לענות כסיל, לפי הדומה, מאשר התירה התורה הבא במחתרת להקדים ולהרגו, שאין ספק שלא נתחייב האדם לסבול הנזקין מיד חברו, כי יש לו רשות להנצל מידו, וכמו כן מדברי פיהו אשר מלא מרמות ותוך, בכל דבר שהוא יכול להנצל ממנו: ואולם יש כת מבני אדם שעולה חסידותם כל כך שלא ירצו להכניס עצמם בהוראה זו להשיב חורפיהם דבר, פן יגבר עליהם הכעס ויתפשטו בענין יותר מדי, ועליהם אמרו זכרונם לברכה [שבת פ"ח ב'] הנעלבין ואינם עולבין, שומעין חרפתם ואינם משיבין, עליהם הכתוב אומר [שופטים ה', ל"א] ואוהביו כצאת השמש בגבורתו:

²⁰ במ"ח הל' לה"ר ס"ק ל"א

²¹ ואם הוא ברבים ומביישו עתה לכאן תלוי במש"כ בבמ"ח שם סעי' ג' וז"ל "ונראה שדבר זה תלוי במה שמבואר בח"מ בסיון שפ"ה [סו"ס ב'] בהגה"ה, היה רואה נזק בא עליו מותר להציל עצמו אע"פ שעיי"ז גורם היזק לאחר, ועי' בסמ"ע שם שכתב דאם כבר בא עליו אסור לסלק ממנו בזה, ומשמע מביאור הגר"א שם שהוא מסכים להסמ"ע, והכא נמי אם הוא רואה שנחלם לעת עתה השדא אצל השואל עליו, אסור לו לגלות כדי להסירה מעליו ולתתה על חברו, ועי' בביאור הגר"א שם, ואם אינו בגדר זה, מותר. ואעפ"כ דבר זה אינו מבורר אצלי היטב למעשה": אמנם הכא חמור יותר כיון שממש משיב לו ועונה לו כאוולתו וצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ד. יהא אדם זהיר באונאת אשתו שדמעתה מצויה

אונאתה קרובה

צריך ליזהר ביותר באונאת אשתו²², לפי שדמעתה מצוייה לפי שהאשה²³ רכה בטבע, ועל צער מעט היא בוכה, והשם יתברך מקפיד על הדמעות, ושערי דמעות לא ננעלו.

וביותר צריך להזהר מאונאת אלמנה ויתום²⁴, וגם אונאת קטן בכלל האיסור.

ה. כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה ... הכל נפרע

בידי שליח חוץ מאונאה

כבר התבאר לעיל דף נח: שגדול איסור אונאת דברים²⁵ מאונאת ממון, שזה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון, זה בגופו וזה בממונו; והרי הוא אומר בהוניית דברים (שם) וַיֵּרֶא אֶת מַאֲלְהֵיךָ לְפִי שֶׁהִדְבַּר מִסּוּר לִלֵּב שִׁיכּוֹל לֹאמַר לְטוֹבָה נִתְכּוֹנְתִי וְכִיּוֹצֵא, לְפִיכֵךְ נֹאמַר בּוֹ הוּי יֵרָא מִן הַיּוֹדֵעַ מִחֻשְׁבוֹת, אִם

²² קצושו"ע סי' ס"ג

²³ והמהר"ל בנתיבות עולם נתיב אהבת ריע כתב דדוקא באשתו אמרו, לפי שהבעל מושל עליה דמעתי מצויה יותר, אבל מאונאת אדם אחר אינה מקבלת כ"כ התפעלות, והח"ח בספר חובת השמירה (בענין העשרה דברים בחלק הקצר) כתב אפילו לאשתו, ומשמע דה"ה באשה אחרת, ולדבריו אפשר דנקט אשתו דאע"פ שהיא כגופו אסור לצערה, או נקט אשתו לפי שאינו מצוי באשה אחרת, ועוד אפשר שבאשתו רגיל שהיא לפעמים מצערתו, וע"ז אמרו שמ"מ יזהר מלצערה שדמעתי מצויה.

²⁴ חפ"ץ חיים בפתיחה שם, שגם בהם הוזהרו שלא לענותם, וכ"כ בערוה"ש, ושיעור יתום לענין זה, כתב הרמב"ם פ"ו מה' דיעות עד שיכולים לעשות כל צרכיהם כשאר כל הגדולים, ולענין אלמנה כתב הרמב"ן בפירושו החומש (שמות כב) שאפילו היא עשירה ובעלת נכסים, מפני שדמעתי מצויה ונפשה שפלה, ובאבן עזרא שם כתב שגם הרואה מענה אלמנה ויתום ושותק הוא בכלל האיסור.

²⁵ ובא וראה עד כמה חמור איסור זה שבשו"ת הת"ס חו"מ קע"ו כתב "ע"ד השוחט מיכאל ראב שוחט בכפר א' פגע באיש א' נכבד כה' מיכאל פשקיו מקהלתו דמעלתו והתל בו שילדה אשתו של השוחט בן זכר ושםכבדו במצות מילת בנו באשר ידע המהתל ההוא כי הנכבד ר' מיכאל מהדר מאוד על מצוה זו וביום א' העבר נסע ר' מיכאל מהלך ארבעה שעות מקהלתו לכפר ההוא והנה שיקר בו ונקבה ילדה והי' לשחוק בעיני כל ונפשו בשאלתו וכן הגאון אבדק"ק ס"ה שואל אם יש להעביר השוחט מאומנתו על מעשה הנ"ל או מה לעשות לו. הנה יש בכאן דיני ממונות ודיני אונאה ואחרון ראשון כי אינה חברו בדברים עכ"פ וכו' ומכ"ש דאיכא עלי' רשעת לאו דלא תונו פשיטא שיכולים להעבירו מאומנתו עד שיפיים את שכנגדו בכל מה שראוי לפי הנ"ל ולקבל תשובתו על חוצפתו ולאן של אונאה ועד אז אני מסכים להעבירו אם קבלו ב"ד טענת הצדדי' ואמתלאותם וימצא את השוחט חייב כנ"ל כל זה כתבתי בחפזי."

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

לטובה אם לאונאה²⁶ הא למדת כל דבר שהוא מסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך והצועק על אונאת דברים נענה מיד.

ו. לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו ... אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו

כבר התבאר במסכת יבמות דף סב: וגיטין דף ו: שצוו חכמים²⁷ שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו ואוהבה כגופו²⁸, ואם יש לו ממון מרבה בטובתה כפי הממון, ולא יטיל עליה אימה יתירה ויהיה דיבורו עמה בנחת ולא יהיה עצב ולא רוגז.

ז. חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ... וחכמים מטמאין

תנור²⁹ שחתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא וטח בטיט על הכל³⁰ מבחויז ה"ז מקבל טומאה.

דף נט:

²⁶ רש"י עה"ת שם "ועיין רבנו בחיי שם והטעם לפי שהמתאנה מצטער ביותר ומחליש דעתו ולבו נכנע על צרתו ומתפלל מתוך דאגת לבו בכוונה ונשמע. ואם הוא אומר ומי יודע אם נתכונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך".

²⁷ רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה יט

²⁸ היינו בשאר דברים כגון במלבושים וכיוצא בזה, אך אין בה דין כבוד כאביו ואמו שמאכילו ומשקהו, באר שבע מסכת כריתות דף כח.

²⁹ רמב"ם הלכות כלים פרק טז הלכה ה

³⁰ ולא דמי להרחיק ממנו את הטפילה שכתב רבינו בהל' ג' "חתכו חוליות לרחבו, חזר וסידר החוליות זו על גבי זו והמריח עליהם בטיט והחזירו תנור כשהיה הרי זו כמו שעשה תנור אחר ואינו מקבל טומאה אלא מכאן ולהבא והוא שייסקנו כדי לאפות בו סופגנין אחר שמירחו, הרחיק ממנו את הטפילה ונתן חול או צרורות בין החוליות ובין הטפילה אינו מקבל טומאה לעולם". דהתם החול או הצרורות מפסיקין בין התנור לטפילה משא"כ כאן שהטפילה מודבקת ע"פ גוף התנור כולו ולזה נתכוון רבינו שהוסיף על הכל וכו'. מעשה רקח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ח. לא בשמים היא ... שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטת

דבר ברור³¹ ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת שנאמר (דברים יג פסוק א) **את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא תסף עליו ולא תגרע ממונו**, ונאמר (שם כט פסוק כח) **והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת**, הא למדת שכל דברי תורה מצווין אנו לעשותן עד עולם, וכן הוא אומר (ויקרא ג פסוק יז) **חקת עולם לדורותיכם**, ונאמר (דברים ל פסוק יב) **לא בשמים היא**, הא למדת שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה.

לפיכך אם יעמוד איש בין מן האומות בין מישראל ויעשה אות ומופת ויאמר שה' שלחו להוסיף מצוה או לגרוע מצוה או לפרש במצוה מן המצוות פירוש שלא שמענו ממשה, או שאמר שאותן המצוות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדורי דורות אלא מצוות לפי זמן היו, הרי זה נביא שקר שהרי בא להכחיש נבואתו של משה, ומיתתו בחנק על שהזיד לדבר בשם ה' אשר לא צוהו, שהוא ברוך שמו צוה למשה שהמצוה הזאת לנו ולבנינו עד עולם ולא איש אל ויכזב.

ט. המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוחצו ... בשלשה

כל המאנה³² את הגר בין בממון בין בדברים עובר בשלשה לאוין, שנאמר (שמות כב פסוק כ) **וְגַר לֹא תוֹנֶה זֶה הוֹנִיית דְּבָרִים, וְלֹא תִלְחָצְנֵנוּ זֶה הוֹנִיית מִמּוֹן**, הא למדת שכל המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין משום (ויקרא כב פסוק יז) **וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ, וּמִשׁוֹם (שם כה פסוק יד) אֵל תוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו, וּמִשׁוֹם וְגַר לֹא תוֹנֶה**.

³¹ רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ט הלכה א
³² רמב"ם הלכות מכירה פרק יד הלכה טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

לפיכך ביותר³³ צריך לזוהר ביותר באונאת הגר, בין בגופו בין בממונו, לפי שהזוהר עליו בכמה מקומות בלאו בפני עצמו³⁴, ועובר עליו נמי משום ולא תונו איש את עמיתו ככל איש ישראל.

יתרה אונאת³⁵ דברים של גר על אונאת דברים של כל ישראל, שבכל ישראל י"א שאין עוברים על אונאת דברים אלא במי שמקיים תורה ומצוות, וכנ"ל אבל באונאת הגר שלא נאמר בו "עמיתו", עוברים על כל גר שהוא, אלא שאם אינו בתורה ובמצוות אין עוברים עליו משום לא תונו איש את עמיתו שבכל ישראל.

אפילו בגר קטן עוברים על לאוים אלו³⁶ ונראה דצריך לזוהר במיוחד בגיורת³⁷, לפי שדמעתה מצוייה לפי שהאשה רכה בטבע, ועל צער מעט היא בוכה, והשם יתברך מקפיד על הדמעות, ושערי דמעות לא ננעלו.

אסור³⁸ משום לאו זה אפי' בבני הגר עד עשרה דורות כל שאין צד ישראל באמצע וכדין גרים לענין יוחסין.

ודוקא גר גמור הזוהרנו עליו בלאוין אלו, אבל עבד כנעני אף שנתקדש ונכנס לדת אינו חייב בכל המצוות כמו גר ולא נקרא גר, ואין מוזהרים על אונאתו מלאו דגר³⁹.

³³ רמב"ם שם שם בשו"ע סעי' ב'

³⁴ כמבואר ברמב"ם סה"מ ל"ת רנ"ב היא שהזוהרנו מהונות הגר בדברים ג"כ. כלומר אונאת דברים. והוא אמרו יתעלה (משפטים פ' כ"ב פס' כ') "וגר לא תונה". ולשון מכלאתא וגר לא תונה בדברים. ונכפלה האזהרה בו ואמר (ויקרא קדושים פ' י"ט פס' ל"ג) "לא תונו אותו". ובספרא שלא תאמר לו אמש היית עובד עבודה זרה ועכשיו נכנסת תחת כנפי השכינה.

³⁵ מנ"ח מצוה סג ביאור הר"י פרלא לסה"מ צ' לרס"ג ל"ת פב.

³⁶ מנ"ח מצוה ס"ד אות ג'

³⁷ וכמו גבי אונאת דברים דישראל דמ"ש וכמו שהוה אות המנ"ח להדדי גבי קטנים

³⁸ שם אות ד' וז"ל שם "ולא נתבאר אם לאו זה דוקא על הגר הראשון שנכנס בדת האמת שנפשו שפלה, הזוהרה התורה ביותר, אבל גר שנשא גיורת והוליד ממנה בקדושה ועד דורי דורות, אם אין צד ישראל ביניהם דינם כגר ליוחסין ולחליצה, עיין אבה"ע סי' ד' סכ"ב ובהל' חליצה סי' קס"ט ס"ב, מ"מ אין נפשו שפלה עליו, וגם אין סודו רע, אפשר אין אנו מוזהרין עליו יותר מישראל, או אפשר כיון דליכא צד ישראל באמצע, דין גר יש להם ועוברים על לאו זה, וכן נראה. ומ"מ זה פשוט דבאיכא צד ישראל באמצע הוא כישראל לכל דבר, עיין במקומות הנ"ל, ומ"מ לענין לאוין אלו אין מוזהרים עליו יותר מישראל לכולי עלמא. והנה לכאורה אין נפק"מ אם אין מוזהרים עליו בלאוי יתירי, מ"מ מוזהרים עליו, ומה לי חד לאו או תרי לאוי כיון דאין חייבים מלקות על הלאו הזה, אך לפי מה שכתבנו גבי אונאת דברים [מצוה הקודמת אות ב'], דאם אינו ירא שמים אין מוזהרים על ישראל, ועל הגרים מוזהרים בכל ענין, א"כ יש נפק"מ אם לאוין אלו שייכים"

³⁹ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ויש להסתפק⁴⁰ האם מותר להאנות למי שמאנה את עצמו שהתבאר לעיל שבישראל מותר וכן ל"א⁴¹ שאם הונה אותך, אתה רשאי להונותו יש להסתפק ביחס להונאת גר, וצ"ע להקל במה שלא נתפרש.

י. אין מערבין פירות בפירות אפילו חדשים בחדשים

אין מערבין⁴² מעט פירות רעים בהרבה יפים ולמכור הכל בחזקת יפים, ואפילו שניהם יפים אלא שהם משתי שדות⁴³, וכן אסור לערב חדשים עם ישנים⁴⁴.

⁴⁰ שם מצוה ס"ג אות ב'

⁴¹ דל"א דהכונה למי שמזלזל בכבוד עצמו ודאי הכא אסור דהתם ההיתר שאינו בכלל עמיתך לענין זה שאינו כאדם מהישוב אבל בגר לא נכתב עמיתך וכמו שאסור בו אפי' אינו עצך בתורה ובמצוות ה"ה בזה

⁴² שו"ע ונו"כ רכח י

⁴³ כן פירש הסמ"ע, וכתב שא"א שלא יהיו אלו מעט רעים מאלו, ובשו"ע הרב סתם וכתב שאפילו שניהם יפים אלא שהאחד יפה מחבירו, ולכאורה לא משמע כן בסמ"ע, ולדברי הסמ"ע נראה שיפים ביפים אף על פי שהאחד יפה מחבירו מותר כל שאין בו אונאת ממון, וצ"ע. פתחי חושן חלק ה פרק טו הערה מג

⁴⁴ ומעט ישנים עם הרבה חדשים לכו"ע אסור, מפני שהקונה חדשים רוצה לישנן, אלא שנחלקו רש"י והרא"ש אם גם מעט הטים חדשים בהרבה ישנים אסור, שלדעת הרא"ש אסור, מפני שהישן עושה קמה יותר מהחדש, ולפעמים ניחא ללוקח בזה, והרמ"א הגיה כן בדברי המחבר, וכן פסק בשו"ע הרב. ונראה דהיינו דוקא בסתם, אבל אם מודיעו מותר, וכן אם אומר הלוקח שרוצה לעשות קמה, נראה שלכו"ע אסור.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

